

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

mestni učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 10.

Ljubljana, 15. vel. travna 1890.

XXX. leto.

Vsebina: Prof. Fr. Orožen — Ljubljana: O zemljepisnem pouku. — L. Jelenec — Št. Jurij pri Kranji: — Uredba učiteljskih plač na Kranjskem. — —e—: Učiteljske plače na Goriškem. — Marija Serc — Domžale: Kateremu otroku naj učitelj skazuje največjo ljubezen in potrpežljivost? — V. Ribnikar — Dol. Logatec: Šolska delarna. — Druga skupščina „Zaveze slov. učiteljskih društev“. — L. Stiasny — Kamnik: Nekaj črtic iz šolskega življenja v Kamniku v minolih stoletjih. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Književnost. — Vprašanja in odgovori. — Dopisi: S Trate. (Konec). — Z Radovice. — Iz Kranjskega šolskega okraja. — Iz Gorjan. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

O zemljepisnem pouku.

I. O zemljevidih.

Med staroveškimi narodi se je najbolj razvijala zemljepisna znanost pri Grkih. Po teh se je tudi pri drugih narodih udomačil izraz „geographia“. Ta izraz je nastal v dobi slovečega Eratóstena okolo 200. pr. Kr. Eratósten je bil znamenite ptolemajske knjižnice nadzornik v Aleksandriji ter si je največjo slavo pridobil s tem, da je prvi zmeril zemeljsko površino. Stoprav Eratósten je znanstveno obravnaval zemljepis v svoji znameniti knjigi „Geographia“. Prvotno pomeni beseda „geographia“ narisano zemeljsko površino, tedaj zemljevid. Šele pozneje znači pri Bizantincih „geographia“ opis zemlje, kar nam tudi kaže slovenski izraz zemljepis. Zemljepis nam pa opisuje zemljo s posebnim ozirom na človeško bivališče ter ima pokazati v prvi vrsti človeku njegovo obližje.

Glavni pripomoček zemljepisu je zemljevid. Treba torej, da si malo ogledamo to podlago zemljepisnega pouka ter spoznamo, kako je napredovalo risanje zemljevidov ali

„kartografija“. Pri tem premišljevanji bomo našli marsikak koristen migljaj gledé zemljepisnega pouka.

Kakšen namen ima zemljevid? Zemljevida prvotni namen je bil, da se nariše in spozna medsebojna leža človeških bivališč in krajev na zemeljski površini v vodoravnem razmerji, kar se mnogo laže doseže z zemljevidom, kakor pa z besedo in številkami. Najstarejši zemljevidi nam predočujejo z znamenkami pik in črt obrežje morsko, reke, človeška bivališča, pa tudi pota in ceste. —

Kje so nastali najstarejši zemljevidi?

V Severni Ameriki, na Kitajskem in v deželah ob Sredozemskem morji so nastali najstarejši zemljevidi popolnoma neodvisno drug od drugega: zakaj, te dežele niso bile takrat v nikaki zvezi. Ferdinand Kortež je dobil pri odkritju Mehike od tamošnjih prebivalcev dobre zemljevide, kateri so služili španskim mornarjem pri vožnji ob mehikanskem obrežji, Pary je odkril Fury-preliv in Hekla-preliv v Severnem ledenem morji s pomočjo zemlje-

vida, katerega mu je narisala žena nekega Eskimovca. Drugi Eskimovci so narisali Rossu Starejšemu poteze Boothia-zaliva. Mnogo so pripomogli od Eskimovcev leta 1858. narisani zemljevidi, da so se našli ostanki nesrečne Franklinove ekspedicije, ki je odplula leta 1845., da odkrije morje severnih prebrodov. Pri Indijancih na polotoku Labrador in pri prebivalcih ob Skalnatih gorah severno-ameriških so našli na drevesni skorji narisane zemljevide. Vsi ti zemljevidi so obsegali le ožjo domovino dotičnih razrodov.

Pri Kitajcih pa nahajamo že v davnem času zemljevid vsega obširnega cesarstva. Ali šele pri Grkih se je kartografija bolj razširila in izdatno izboljšala. Taletov učenec Anaksimandros je narisal okolo leta 550. pr. Kr. prvi zemljevid zemeljske površine, seveda po tedanjih nazorih o naši zemlji. Mnogo so Grki na tem polji napredovali, ko so se posluževali matematičnega zemljepisa pri risanju deželá. Aristoteljev učenec Dikaiarchos (okolo leta 320. pr. Kr.) je prvi skušal narisati vzporednik in poludnevnik na svojem zemljevidu, da bi s pomočjo teh dveh krogov natanko določil neko mesto na otoku Rhodos. Krates iz Malla (160—150. pr. Kr.) je napravil prvi globus, ki nam najpraviše predločuje zemeljsko lice. Ptolemaj (okolo 140. pr. Kr.) se je posluževal zemljevidov, ki so že imeli popolno stopinjsko mrežo. Stopinjska mreža še ni bila temelj kartografiji in služila je le bolj v to svrhu, da so se določile nekatere zemljepisne širjave.

Risanje zemljevidov se je še zmirom opiralo na cenitev daljave med posameznimi kraji. Daljava se je dala določiti, ne pa natančna zemljepisna leža dotičnih krajev, kar se je šele doseglo z magnetno iglo. Mornarji so tedaj izumili zemljevide, takozvane kompasove zemljevide. Početkom 14. stoletja nahajamo te vrste zemljevide pri Italijanih in Katalanih. Na zemljevidu so narisane veterne rože, in kakor solnčni žarki se razprostirajo pisane črte na različne stvari sveta ter se zopet združijo na drugih točkah zemljevidovih z drugimi veternimi rožami. Mornarji so tedaj risali obrežja obris tako rekoč v pajčevino,

katere niti se stekajo v kompasove zvezde. Ti zemljevidi nam predstavljajo s precejšnjo natančnostjo dežele ob Sredozemskem morji.

V 15. stoletji so zopet uporabljali stopinjsko mrežo Ptolemajovo in slavni Enej Silvij (pозnejši papež Pij II.) je spoznal s tem pripomočkom, da je na tedanjih zemljevidih Kitajska potisnjena preveč proti severu, kar se tudi ni ujemalo s poročili potnikov o toplem podnebju kitajskem. Mercator (Kremer) pa je leta 1569. na svojih zemljevidih narisal pravo razmerje med vzporedniki in poludnevniki, ali šele v 17. stoletji so znali natanko preračunati zemljepisno dolgot. Ptolemaj je cenil podolžno os Sredozemskega morja na 62°; sedaj se je pa dognalo, da znaša samo nekaj nad 41° in šele francoski kartograf Delisle († 1726) je uvedel to novost v zemljevide.

Sedaj pa je tudi večje postalo zanimanje za navpično razmerje na zemeljski površini. Na starih zemljevidih se nam gore vidijo kot vrste malih krtin, če gledamo od strani. V 18. stoletji so se ozirali pri risanju na vodoravno in navpično razmerje. Opazovalec se mora v duhu povzdigniti v zrak, ali pa z balona gledati na zemljo in tedaj dobi pogorje sliko gosenic s strešnimi rebri. Tega načina se je prvič poslužil pri risanju zemljevidov Homann leta 1718. v svojem delu „Provincia Brisoja“. Francoski zemljepisec Buache pa je leta 1837. predložil francoski akademiji zemljevid preliva la Manche, kjer so bile tudi zaznamenovane morske globočine od 10 do 10 vrst. To je bil prvi profil, podolžni presék morského dna od Nemškega morja skozi preliv la Manche do Atlantskega morja.

Leta 1785. je Švicar Pfyffer dogotovil iz voska prvi zemljevid v reliefu. Dupain-Triel je izdal leta 1791. zemljevid Francoske, na katerem so bile isohypse (črte, ki vežejo mesta iste nadmorske višine) zaznamenovane s pikami. Leta 1818. so začeli izdelovati na predlog Laplacov zemljevid Francoske z gladinskimi črtami. Avstrijanec Hauslab je popolnil te vrste zemljevide s tem, da je začel risati z jednako barvo kraje, ki imajo malone isto višino. Čim višji je bil kraj, tem

temnejša barva se je porabila pri risanju. Tako so nastali hypsometrični zemljevidi.

V Nemčiji je neki častnik predlagal, da bi se označilo gričevje in gorovje z lučjo in senco v vzporednih črtah. Lehmann se je poprijel načela: „čim strmeje tem temneje“ in je narisal s črno barvo gorska rebra, katerih poševnost je prekoračila 45° , menj poševne strani pa od 5 do 5° z vedno svitlej-

šimi barvami. V vojaške in turistične svrhe je bilo to velike važnosti in še dandanašnji je pri večini zemljevidov površina tako risana, da se križem črta ali „šrafira“. Sploh pa je v zadnjih desetletjih kartografija tako napredovala, da imamo za različne prikazni in razmere posebne in z veliko natančnostjo izdelane zemljevide. *(Dalje prih.)*

Prof. Fr. Orožen — Ljubljana.

Uredba učiteljskih plač na Kranjskem.*)

Leto za letom so vlagali kranjski učitelji pri rednih letnih konferencah prošnje na slavni deželni zbor za povikšanje svojih malih plač. Nikedar pa tega niso naredili vsi šolski okraji, ampak jedno leto ti, drugo leto drugi. Še manj so se pa posvetovali okraji med seboj o vzajemnem postopanju v tej važni stvari. Nekateri so volili poseben odsek, koji je imel nálog sestaviti prošnjo, po drugod jo je že v žepu prinesel h konferenciji kak tovariš in zbrana konferencija jo je podpisala. Lehko je tedaj umevno, zakaj tako različna zahtevanja v teh prošnjah! Kar je ugajalo dotičniku, to je poudarjal v prošnji. Čuditi se temu ne smemo, saj vsak zna, kje ga čevelj žuli, stvari pa je bilo na kvar. Ko bi se bili vsi okraji poprej zjedini in stopili pred slavni deželni zbor, rekoč: „To so želje kranjskega učiteljstva gledé izboljšanja njegovih gmotnih razmer“, gotovo bi bilo bolj vplivalo na zakonodajalca in izdatno olajšalo delo poročevalcu. Iz toliko raznih željâ je jedro težko dobiti.

Vsak učitelj je pričakoval nekoliko pomoči — potrebni smo je vsi — a dosegla jo bo dobra tretjina. Dvema tretjinama kranjskega učiteljstva ne bo novi zakon olajšal gmotnega stanja. Tlačila jih bo še vedno skrb za svoje in gledati bodo morali z dovoljenimi postranskimi zaslužki pomnožiti svoje dohodke.

Teh dobiti ni lahko, na kmetih nemogoče. Prejšnje čase so bili učitelji orgljavci, sedaj je že v mnogih krajih služba organista in cerkovnika združena. Tu je učitelj navezan samo na svojo suho plačo. In vender je življenje na kmetih v marsičem dražje, nego v mestu, osobito v takih vaséh, ki so blizu mest in večjih industrijalnih krajev. Ne le Notranjec, kmetovalec sploh na drobno doma nerad prodaja, če v mestu tudi ceneje dá. Pošlji iskat za 3 kr. smetane ali za 5 kr. krompirja, posmehovali se bodo učitelju in norčevali se ž njim. Naročevati si moramo mnogo stvari iz mesta in plačevati donaševalca. Raztrgan pa učitelj tudi na kmetih ne sme hoditi, kar menda mislijo nekoji učitelji.

Laže je dobiti učitelju postranskega zaslužka v mestu in trgu. V koliko pomoč jim je že obrtna šola! Prislužijo si ž njo od 80 — 100 glđ. Kjer imajo tudi posebne ure, kjer dobé še kako instrukcijo v premožnejših hišah, ondi se učitelju pač ni treba pritoževati o slabih dohodkih.

Prav je torej, da naš novi zakonski náčrt nekoliko bolje govori za učitelja na jednorazrednici — za učitelja na kmetih. Njegovo stanje je najtežavnejše. „Auf eine einclassige Volksschule gehört ein ganzer Mann“, govori imeniten pedagog. Sam je odgovoren za vzgojo in pouk izročene mu mladine, kar na več razrednicah drugi popravi, kar prvi pokvari. Nikedar naj bi se novinec ne na-

*) To razpravo smo priobčili zagadelj, da se izvé tudi mnenje selskih učiteljev. Ured.

mestil na jednorazrednici. Nevešč vsem poslom šolskega voditeljstva, neizkušen v vseh pedagoških načelih združenega posrednjega in neposrednjega pouka, novinec v pravem pomenu stoji pred ukaželjno mladino, brez izkušenega svetovalca na strani. Tu je treba vztrajnih, dobrih učnih močij! Ne imejmo jednorazrednic le za nekake „partes adnexae“ večrazrednic, ter ne kot pripravljalnic za ljudske šole.

Smešno pa je, da ne rabim ostrejšje besede, ako se trdi, da je učiteljem po mestih, trgih in večjih industrijalnih krajih skrbeti v večji meri za to, da pomnožujejo svoje vednosti. Vsakemu učitelju, naj slušbuje še v tako skriti zagorski vasici, je to njegova sveta dolžnost. Stan to od vsacega zahteva. Kdor ne napreduje, zaostaja. Vprašanje je le, kje je nadaljno izobraževanje ceneje? Po-

glejmo le, kar se tiče časopisov. Po večjih krajih imajo bralna društva, čitalnice itd. Učitelj plača 2, 4 gld. društvenine in lahko bere večinoma vse slovenske liste. Kje je to mogoče po vasicah, kjer je učitelj jedini izobraženi človek? Jeden sam časopis ga stane trikrat toliko. Kakor teh, nedostaje mu tu tudi drugih sredstev nadaljnemu izobraževanju, katere si mora s pristradanimi krajcarji priskrbeti.

Preverjen sem, da bode c. kr. deželni šolski svet v sporazumljenji s slavnim deželnim odborom pri uvrstitvi učiteljskih plač po novem zakonskem načrtu jemal v poštev take tehtne razloge in se oziral na krajevne razmere ter izboljšal gmotno stanje onim, koji izboljšanja v resnici potrebujejo, naj si že slušbujejo na jedno- ali večrazrednicah.

L. Jelenec — Št. Jurij pri Kranji.

Učiteljske plače na Goriškem.

Vsak delavec je vreden plačila.

Učiteljske plače vsled državnega šolskega zakona od 14. vel. travna 1869. znašajo najmanj po 400 gld. Večina dežel v Cislajtaniiji vzprejela je to načelo ter določila najnižjo plačo s 400 gld. Razloček med posameznimi deželami je bil v tem, da nekatere so razvrstile učitelje na tri, druge na štiri plačilne vrste, in pa v tem, da so se učiteljske plače po različnih odstotkih v posamezne plačilne vrste razdelile. Pozneje pa so se plače izboljševale.

Najbolje je sedaj plačano učiteljstvo na dolenjem in gorenjem Avstrijskem. Na Štajerskem so plače skoraj take: 550, 600, 700, 800 gld.; na Češkem 400, 500, 600, 700 gld. Skoraj jednako bo odslej na Kranjskem, — na Goriškem pa 300, 400, 500, 600 gld. — Bolje kakor na Goriškem je tudi v Istri, na Koroškem, Moravskem, Predarelskem, Solnograškem. — Neugodno je na Goriškem tudi to, da je le $\frac{1}{12}$ služeb v prvi, $\frac{3}{12}$ v drugi in vse

ostale so v III., podučiteljske pa v IV. vrsti.

Napačno je pri nas tudi to, da je vsak okraj sam zase, tako da ne more učitelj iz jednega okraja v drugi, ako je v II. ali I. vrsti, ker mora sicer prestopiti zopet v III. vrsto. Temu so krivi okrajni šolski zakladi, mesto jednega deželnega.

Z ozirom na draginjo živeža je gola resnica, da so učiteljske plače na Goriškem najnižje v vsej Avstriji. In vendar se doslej v teku 20 let niso popolnoma nič izboljšale. Po vseh deželah so se izboljšale, le pri nas je ostalo vse pri prvotnem stanju.

Učiteljstvo se že leta in leta poteguje in prosi izboljšanja, a doslej zastoj. Dotične prošnje so se jedenkrat zavrnilo, rekoč, da uboštvo ne dopušča, da bi se plače povišale.

Visoki deželni zbor v lanskem zasedanju ni prestopil pri naših prošnjah zopet na dnevni red, kakor prejšnja leta, marveč

je naložil vis. deželnemu odboru, naj poizveduje o stanju šolstva ter stavi prihodnjemu zboru svoje predloge.

Káko je to poizvedovanje, ne vemo; ravno tako ne, kaj se bode predlagalo. To pa vemo, da se od neke strani deluje proti vsakemu povišanju učiteljskih plač. Obžalujemo tako početje, ker res ni krščansko. Česar nočeš, da bi se tebi zgodilo, ne privošči svojemu bližnjemu!

Z velikim zaupanjem smo učitelji vzprejeli vis. deželnega zbora lanski sklep. Gojili smo upanje, da bodo gg. deželni poslanci v letošnjem zborovanju rešili nas neugodnega gmotnega stanja. Žal, da nam to veselo upanje kalé neutemeljeni napadi na šolstvo naše in učiteljstvo od strani, ki je v dotiki z gg. deželnimi poslanci. Namen znanim napadom je jasen: zaprečiti izboljšanje učiteljskih plač. Žalostno, a istinito!

Ali so nam napadi uničili vse upanje na boljšo bodočnost? Ne! Omajali so nam je

sicer, a vzeli popolnoma nam ga niso. Računamo še vedno na razsodnost gg. poslancev, da se ne bodo dali zapeljati. Zanašamo se na njih pravicoljubje, ki veli, da vsak delavec je vreden primerne plačila. Žandarji, finančni stražniki, razni uradni sluge imajo boljšo plačo od nas, če tudi ni primerjati učiteljskega stanu delavnosti z njihovo. Zanašamo se na to, da so gospodje poslanci vneti za napredek deželice naše in njeno srečo, ki je odvisna od dobrega šolstva, to pa od zadovoljnega učiteljstva. Prepričani smo, da je visoki deželni zbor in odbor ponosen na lepo razvijajoče se šolstvo, kateremu ne bodo odrekli pomoči obstoječe v glavnem v tem, da se učiteljstvo primerno plača za neutrudno delovanje.

Z ozirom na vse to komaj pričakujemo letošnjega zborovanja deželnega zbora, kateri bi nam poklonil kaj tacega, kakor je kranjski lanskega leta kranjskemu učiteljstvu. Dal Bog in gospodje deželni poslanci naši!

—e—.

Kateremu otroku naj učitelj skazuje največjo ljubezen in potrpežljivost?

Opazovaje šolsko mladino spoznamo, kako različno je modri stvarnik delil darove otrokom. Tu nas priklepa milina in lepota otroka; tam nas razveseli bistrost in darovitost, tudi otročja ljubeznivost in pristrčnost vé si popolno pridobiti srce učiteljevo. Koliko veselja uživa učitelj s tako bogato obdarovano mladino! Ali naj pa ima učitelj samo za te otroke oko in srce? Med temi srečnimi zapazi otroka, kateremu je stvarnik odrekel vse, kar je drugim tako bogato podelil. Ta je, kakor v senci hirajoča cvetka iz božjega vrta. Vsak se ga ogiba, saj je tako dolgočasno občevati ž njim; nima niti zanimanja, niti veselja. V neznosni mlačnosti preživi čas, odločen mu v poučevanje, ne da bi se trudil nabirati vednostij iz lastnega nagiba, ne da

bi delal veselje samemu sebi, še manj pa drugim. Njegov obzorni krog je jako omejen, čustvo nerazvito; on je samo zato tu, da se kara in prezira.

To je taisti otrok, kateri potrebuje v nadomestitev onih odtegnjenih mu darov podvojene učiteljeve ljubezeni, potrpežljivosti in truda, da se more razviti. Lessing pravi: „Otrok potrebuje ljubezni, kakor cvetica priležne zemlje, solnca, dežja, vetra, kateri jo stresa, da postane steblo in korenina krepka, da more cveteti“. Izkustvo nas uči, da so besede pesnikove resnične. Vsak otrok potrebuje ljubezni; srce se zatvori, ako prazno izide. Pridobiti si moramo otročjo ljubezen in zaupanje; to je najtrdnější temelj, na katerega se opira vsa vzgoja.

Sevéda je laže, odkrito napako iztrebiti, kakor nepopoljšljivo mlačnega vneti za pouk. A vender imejmo potrpljenje! Spominimo se, da tudi volja je dar neba, katera tej senčni cvetki ni podeljena; soditi jo moramo s prizanesljivostjo. Nepremišljena izjava vzpodbuja mlačnost in napravi otročjo dušo še nepristopnejšo. Zasmeh, zaničevanje pri slaboumnem otroku je pa zrno strupene zlobnosti v otročje srce. Manj ceniti ne smemo tacega otroka nikdar! On in njegovi součenci naj spoznajo, da ga ljubimo ter imamo ž njim potrpljenje in trud. Očitati mu ne smemo nikdar njegove kratkoumnosti — nič bolj ne žali; potruditi se moramo z neumorno prizadevnostjo mu dokazati, da tudi on v življenji koristiti more, če tudi le z malenkostjo.

Ravnajmo ž njim dobrovoljno in priščno, da se dobrega čuti v šoli, da mu ne bodo otročja leta, na katere se drugi z radostjo spominjajo, za vedno ogrenjena. Dajmo mu poguma, naj vpraša, kedar ne vé in ne

razume. Vedno moramo imeti čas za tacega otroka. Če zapazimo najmanjši napredek — neznatno dovršitev, spodbujajmo ga s prijazno pohvalo. Ubozemu bitju, kateri nikoli kaj prav ne stori, dé ljubeznipolno priznanje tako dobro! Vesel pogled, dobra beseda, prijazen smehljaj, majhno darilo stori ga veselega in malo srce se ukloni in osreči. Resnično je: „Die Kinderherzen zu beglücken bleibt doch das schönste immerdar“. Otrok naj spozna krepilen občutljaj, drugim veselje napravljati.

Če je pa ves naš trud zaman, če naše delo na otročji duši ni z uspehom venčano, zadržimo vsaj ostro besedo nejevolje ali zasmeha ter tolažimo se, da ni zlobna volja, le nesrečna naravna nadarjenost, katera ovira naš napor za poboljšanje. Ne smemo pozabiti, da nismo stvarniki, le vrtniki teh ljubih človeških rastlin. Dana nam je naloga z razumnostjo jih gojiti, ves drug uspeh nam je pa izročiti stvarnikovi roki.

Marija Šerc — Domžale.

Iz šolske delarne.

Namen šolske delarne je, otroka poleg dušne izobražbe, katero naj mu dá ljudska šola, privaditi vsaj nekaterih ročnostij, katerih toliko potrebuje človek v življenji, vzbuditi v njem veselje in ljubezen do dela; otroka vzgojevati tudi z delom in ga tako duševno in telesno čvrstega, izobraženega oddati javnemu življenju.

Dokler delo ne sramoti človeka, ne moremo trditi, da šolske delarne treba ni, in če res v zdravem telesu biva zdrava duša, ne more biti nikakor napačno, ako otrok, mesto pohajkovati, postopati in lenariti okoli, dela in se uči v šolski delarni. Kaj učini lenoba, kaže nam zgodovina. Dokler so bili Perzijani, Egipčani, Rimljani i. dr. delavni narod, bili so gospodarji tedaj znanemu svetu, a ko so se polenili, propadlo je njihovo gospodarstvo. Kako daleč privede narod nede-

lavnost, kaže nam dandanes Turčija. Narod omikati, duševno izobraziti, a tudi ohraniti mu sedanjo delavnost, obuditi pri mladini taisto, je in bodi namen naši šoli.

Na deželi zapusti deček šolo z dvanajstim letom. Roditelji ga porabijo potem pri raznih delih, zlasti pa mu izročé službo pastirja. Kakšno pa je življenje dandanašnjih pastirjev? Dragi bralec, idi v poletnem času jedenkrat na oni kraj, kjer se pase vaška živina. Malokdaj — da, nikoli ne bodeš dobil pastirja pri živini, zbrani bodo vedno in pri njih tudi še drugi otroci in tam počenjali raznovrstne neumnosti in nerodnosti. Kakor za stavo pušijo ti tobak in igrajo, če denarja nimajo — za gumble. Živina, sama sebi prepuščena, pase se svojevoljno in večkrat zaide v škodo, s katere jo pa zopet s preklinjanjem, rotenjem in tepenjem izženó.

Pašniki so kraj, kjer se naša mladina posu- rovi — nauči onega zlega, katero se prerado šoli predbaciva. Ako bi se pa otroci vadili ta čas v delarni ter pri različnih, nji- hovim močem nikakor ne pretežavnih delih dobili veselje do dela, gotovo bi tudi rodi- telji potem otroke silili v delarno in jih ne uporabljali prezgodaj za pastirje, gotovo pa ne pustili pohajkovati.

Šolska delarna pa more vzboljšati tudi materijelno stanje naroda. Vsakemu je znano, da se poljska dela izvršujejo po letnih časih, večinoma le v lepem vremenu. Ker so naše kmetije večinoma bolj majhne, preostaja pol- jedelcu dokaj časa, katerega je pred napravo železnic uporabil za vožnjo, pozneje z raz- nimi deli v gozdu. A to je v nekaterih krajih minulo že popolnoma, v drugih pa bode go- tovo tekom nekaj let. Ako šolska delarna le

toliko učini, da si bode vsak kmetovalec na- pravljaj zopet sam razno orodje, zlasti pa razno leseno opravo in ne kupoval vsega, uspeh bi bil dovoljen; če pa se pomisli, da se mladina izuri v šolski delarni toliko, da si pozneje z izdelovanjem raznih lesenih rečij za kupčijo, kakor okvirov, škatljic i. d. za- služi kak krajcar, da postane mladina roč- nejša in pripravnejša za druga rokodelstva, postane taista neprecenljive vrednosti, ona bode narodu jeden do sedaj nepoznan vir do- hodkov.

Poljedelstvo, sadjarstvo in izdelovanje lesene robe pokrilo bode narodu ves pri- manjkljaj in lahko bode zopet plačeval davke, lahko vzdrževal šolo, preverjen, da mu šola dá omiko, a tudi blagostanje.

V. Ribnikar — Dol. Logatec.

Druga skupščina

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

„Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ bode imela dné 25. in 26. vel. travna t. l. v Celji svojo II. skupščino s sledečim vzporedom:

A. V nedeljo dné 25. t. m. ob 4. uri popoldne v Čitalničnih dvorinah seja uprav- nega odbora „Zaveze“.

B. Ob 5. uri istega dne v imenovanih prostorih zborovanje delegatov z na- stopnim dnevnim redom:

1. Pozdrav podpredsednika „Zaveze“; 2. Poročilo tajnikovo: a) o delovanji direk- torija in upravnega odbora „Zaveze“; b) o delovanji učiteljskih društev, ki so člani „Za- veze“; 3. Poročilo blagajnikovo; 4. Določi- tev: a) poslovnega reda (§ 29. pr.); b) vzporeda za glavni zbor (§ 21. pr.); 5. Pre- mena društvenih pravil; 6. Določitev dru- štvenga glasila (§ 21. pr.); 7. Določitev letnih doneskov od članov „Zaveze“ (§ 21. pr.); 8. Volitev 4 rediteljev za glavni zbor.

9. Volitev jednega podpredsednika in jednega tajnika za glavni zbor; 10. Določitev časa prihodnji (III.) skupščini „Zaveze“ (§19. pr); 11. Volitev ocenjevalcev spisov, ki tekmujejo za nagrado in se v tekočem letu v društvenem glasilu priobčujejo; 12. Nasveti in predlogi. C. V ponedeljek, dné 26. t. m. ob 10. uri dopoldne:

Glavni zbor

v veliki vrtni dvorani „Hotel Koscher“: 1. Po- zdravi. 2. Dnevni red po sklepu delegatov.

D. Po glavnem zboru zborovanje de- legatov, pri katerem se voli novi upravni odbor „Zaveze“ in za tem skupni obed (banket) pri Koscher-ji, kuvert po 1 gld.

Za glavni zbor so naznanjena sledeča predavanja: 1. „O didaktofonu“ (g. A. Luznik); 2. „O važnem gmotnem vpra- šanji slovenskega učiteljstva“ (g. I. Lapajne); 3. „O risanji brez stigem

v ljudski šoli“ (g. J. Bezljaj); 4. „O važnosti kmetijskega pouka v ljudski šoli“ (g. Fr. Praprotnik); 5. „Kaj naj si učitelji ohranimo, če nas ne-

zgoda potisne v nemilo stanje?“ (g. Ivan Bano); 6. „Realije in narodna šola s posebnim ozirom na pouk iz fizike v narodni šoli“.

Nekaj črtic iz šolskega življenja v Kamniku v minolih stoletjih.

d) Vzdrževanje šole.

a) Učiteljstvo.

Kot odškodnino za poučevanje so uživali v prejšnjem stoletju vsakratni učitelji beneficij sv. Trojice in sv. Lenarta. Stanovali so v hiši dotične bratovščine. V istem poslopju je bila tudi šola do ustanovitve trivijalne šole. Beneficij bratovščine sv. Trojice in sv. Lenarta je ustanovil Lenart Pečahar l. 1458. Ker pa je bil beneficijat zavezan darovati veliko število maš, bila je bratovščina dolgo časa brez svojega duhovnika. Sčasoma so se dohodki bratovščine pomnožili. Nje dohodki so znašali dvesto goldinarjev.

L. 1783. so izročili beneficij te bratovščine oo. frančiškanom, ker so se zavezali poučevati v trivijalni šoli in jo presnovati v glavno šolo. Na glavni šoli so sčasoma poučevali 3—4 oo. frančiškani. Kar je poprej užival jeden, uživali so sedaj 3—4. Kamničanje so bili zaradi tega trdno prepričani, da so jim oo. frančiškani za poučevanje na glavni šoli neobhodno potrebni. Zato so se pa tudi za nje pri vsaki priliki potegovali. Ko je cesar Jožef II. razpuščal samostane, prosili so, naj se frančiškanski samostan ne razpusti, ker potrebujejo frančiškane za poučevanje na glavni šoli. Cesar je njih prošnjo z razpisom z dné 2. vinotoka 1785. leta uslišal. Isto tako so se potegnili za nje v letu 1788. V tem letu je namreč pogorel župni dvorec, streha župnijske cerkve in veliki oltar in drugih 56 hiš na Šutni. Ljubljanski knezoškof je predlagal, naj se župnijska cerkev in župni dvorec preselita v samostansko cerkev in samostan. Toda Kamničanje so se

temu upirali. Poudarjali so, da so jim oo. frančiškani neobhodno potrebni ter bili takoj pripravljeni tlako delati pri gradnji novega župnijskega dvorca in zvonika in popravljanji župnijske cerkve. Res so takoj pokrili župnijsko cerkev ter prenesli iz podružnice veliki oltar v njo. Kmalu so bila sezidana tudi župnijska poslopja — in oo. frančiškani so ostali v Kamniku. Tudi ko je l. 1804. v groznem požaru, kateri je upelil 91 hiš v mestu, pogorel samostan, sezidali so ga takoj pobožni meščanje.

Učitelj prvega razreda je bil „regens chori“ Jakob Zupan. Taje imel do l. 1770. prav dobre dohodke. Saj je dobival samo iz bolnišničnega zaklada na leto po 106 gld. 27 kr. Toda sčasoma so mu skrčili dohodke. Od l. 1770. iz bolnišničnega zaklada ni nič več dobival, a tudi drugi dohodki so se mu zmanjšali. Zato so mu dali kot odškodnino za poučevanje dohodke župnijskega cerkovnika. Seveda je pa moral tudi to službo opravljati.

„Industrijalne“ učiteljice so imele prosto stanovanje in podporo bolnišničnega zaklada. Tako je dobivala Marija Ana Trlich 70 gld. na leto iz bolnišničnega zaklada. Nekatere učiteljice, kot Neža Mejač, so tudi skrbele za snago in kurjavo v šoli, zato so dobivale po 4 gld. 15 kr. na leto.

Učiteljski pomočnik (n. pr. l. 1787. Janez Kehl) ni imel drugih dohodkov kot ukovino in prosto stanovanje. Ukovina je znašala od vsacega otroka 10 kr. vsak mesec, pri nerednih roditeljih se je pa ta vsota vzvišala na 20 kr.

β) Drugi stroški.

Za vzdrževanje šole so morali skrbeti šolski patron, mesto, občine v okolici, katere so bile samo pol ure od mesta oddaljene in graščine: Zaperce, Križ, Perovo itd.

Akoravno mestu ni bilo treba skrbeti za plačo učiteljev, vendar ji je šola povzročila prav veliko stroškov. Koliko so izdali za šolo šolski patron, okoličanske občine in graščine, to nam ni znano. V letih 1790, 1791. in 1792. je imelo mesto sledeče stroške:

1. Za popravila šolskega poslopja in šolskih sob so plačali raznim rokodelcem 59 gld. 41 $\frac{1}{2}$ kr., a ostali jim še dolžni 90 gld. 49 kr.

2. Za razne tiskovine, knjige, kredo, gobe itd. so plačali 80 gld. 51 kr., a ostali dolžni še 68 gld. 8 kr.

3. Za kurjavo so izdali 147 gld. 55 kr., a ostali dolžni 31 gld. 45 kr.

Skupaj so torej izdali 247 gld. 47 $\frac{1}{2}$ kr., a ostali dolžni 185 gld. 22 kr. ali skupni troški v treh letih so znašali 473 gld. 9 $\frac{1}{2}$ kr. (Tako namroč stoji v poročilu krajnega šolskega nadzornika Ignacija Pečnika, akoravno se vse ne ujema, ako se se natančneje pregleda).

Ker mestno svetovalstvo ni hotelo obrtnikov za popravila šolskega poslopja in šolskih sob plačevati, pritožili so se ti večkrat

na deželno oblastvo. Da je pa bilo mestno svetovalstvo v plačevanju prav zanikarno, razvidno je iz tega, da ni hotelo plačati učiteljici Neži Mejač za trud, katerega je imela za oskrbovanje snage in kurjave skozi štiri leta obljubljenih ji 4 gld. 15 kr. Neža Mejač se je zaman večkrat pritožila. Zaradi tega je službo popustila ter odšla iz Kamnika. Visoka je posebno druga vsota. Za tiskovine itd. izdati na leto povprečno 50 gld. je gotovo še za sedanje čase precejšnja vsota, kaj šele za tedanje čase. Tiskovine pa so bile v tedanjih časih dražje kot dandanes in tudi potrebe so bile v tem oziru večje. Skrbeti so morale šole za knjige ubogih učencev, naročevati tiskane učne rede, vabila k očitnim skušnjam, letna poročila itd. Zaradi tega je prejšnje zanimanje za šolo pojemale in število sovražnikov šole narastalo.

Tretja vsota, namreč troški za kurjavo, zdi se nam pa pretirana. Mesto je imelo že takrat mestne gozde. Vsaka hiša je dobila brezplačno določeno število sežnjev drv. Plačevali so se samo troški skupnega izvažanja. Tudi šolsko poslopje je dobivalo določeno število sežnjev drv. Ker pa je bila „mestna vojašnica“ ali šolsko poslopje mestna hiša, prodalo je mesto ta drva šoli ter jih zato prav visoko cenilo, da so šolski patron, graščine in občine v okolici morali več plačevati.

L. Stiasny — Kamnik.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

*

Kres. Leposloven in znanstven list. Sodelovanjem prof. dr. Greg. Kreka in župn. Dav. Trstenjaka uredoval dr. Jakob Sket. V Celovci. Tisk. in zal. tiskarna družbe sv. Mohorja. Letnik I. 1881 ima Trstenjakovih spisov na pr.: Zgodovinske črtice o nekdanji

provinciji Windischgraz str. 63 — 670 in II. L. str. 54 — 596. — Kakšna je bila lavantinska škofija pred 100 leti? Slovenske gomile. Zupan-Župan. Janž. Peter Muhič. Prošnja do slovenskih pisateljev, naj bi opisovali tudi učenjake rojake, kateri so pisarili v la-

tinskem ali nemškem jeziku. — L. II. 1882: Das Bisthum und die Dioec. Lavant v. I. Orožen. IV. Dec. Tüffer. — L. III. 1883: Gaspar Rojko. Slovenske besede v koroškej nemščini. Desch. Veprija vas. Slovanski ostanki v dolini Anniviers na Švicarskem. Dr. Štefan Kočevar (Narek). Župnik Jožef Hašnik (Nekrolog). — L. IV. 1884: Alois Perger. Lazenje. Slov. narodni običaj. Ime Vraz. Plau-morati. Juta. Slovenske besede v tirolskeji nemščini. Zvezda (Pesem). Odprto pismo prijatelju starinoslovcu v Ljubljani. Kako se je prav za prav pisal Thomas de Cilia (Prelokar)? — L. V. 1885: Sventipolk. Želar. Solva. Turje. Petovio. Watschger. Venta. Noriški Tauriski niso bili Kelti. — L. VI. 1886. Poučen in znanstven list: Nestorjevi Vlahi. Zgodovina farâ ljubljanske škofije IV. Ocena. Črtice iz ethno- in topografije nekdanjega Norika in Panonije (str. 154—331). Posebej je v tej dobi dal na svetlo:

6. Weriaud de Graz. Zgodovinsko-rodoslovna razprava. Spisal Davorin Trstenjak. V Celovci 1884. 8. 72.

Čestitka Savinjskega Sokola svojemu slavnemu udu... čast. kanoniku, dekanu na Laškem g. Antonu Žuži o priliki Njegove dijamantne sv. maše 8. okt. 1882 — je pesem, katero je zložil Davorin Trstenjak v Zgodnji Danici (str. 334). — Poslednja knjižica njegova pa je:

7. Pannonica. Spomeniški listi. Svojim prijateljem ostavlil Davorin Trstenjak. Založba pisateljeva. Natis. tiskar. družbe sv. Moh. v Celovcu 1887. 8. 31. Vse-bina: Etnografske razmere v nekdanji Panoniji od pradobe do rimskega gospodstva. II. Camum (Kamon) ime za pivo pri starih Panonih. III. Panonskonoriška boginja Adsalluta. Predgovor pa slove:

„Leta 1837. sem začel slovenski pisati, torej je preteklo 50 let mojega literarnega delovanja. Jaz sem pisatelj malega naroda, torej se ne morem ponašati s stoterimi knjigami, kakor Kraszewski, dasiravno nisem bil manj delaven in nisem manj ljubil svojega naroda. Poskusil sem se kot pesnik, novelist in humorist; kot mytho- filo- in arheolog,

spisal sem zgodovinske razprave, natisnene v naših slovenskih, tudi v nekterih nemških časnikih, mnogo mojih spisov je našlo priznanje, marsikteri članki so že zastareli, ker znanosti napredujejo. — Errando didici. Kot sedemdesetleten starec ne bodem več mogel krepko peresa voditi, naj me nadomestujejo mlajše moči in v ljubezni popravljajo, kjer sem se jaz zmotil. Građiva jim zapuščam obilo. Bog varuj slovenski narod!“ Stari trg pri Slov. Gradcu, 1. avgusta 1887. Pisatelj.

Poslal je bil ta spomenik i meni; a pisal mi je zadnjikrat še lani, kjer pravi na pr.: „Tožili ste nekđaj, da ste na srcu bolani, prijatelj, tudi moje telegrafuje, — in ne morem več pridigovati, ko malo bolj glasno govorim, mi srce bije in se vznemiri, kakor mlado žrebe. Zraven sem zelo nervozen, in ne morem nič več spisovati... V Ljubljani imate zopet mal ropot — dobri si bodite, a baš to je naša nesreča, da urednikom slovenskih listov manjkuje zmernosti... Slovenci — smo mal narodič z velikimi strastmi itd.“ —

Sodbe o spisih Trstenjakovih so različne. Kakor Miklošič (Slav. Bibliothek II. 1858 cf. Slov. Glasnik I. str. 157), tako se tudi Jagić na pr. čudi veliki njegovi učenosti, marljivosti, izvedenosti v mnogih literaturah, a zlasti v jezikoslovnem raziskavanju mu nikakor ne pritrjuje, češ: turpiter atrum desinit in piscem mulier formosa superne (cf. Archiv I. str. 515. 604. III. 728. V. 495. VII. 670). Sicer pa je dokaj iskreno opisan na pr. v „Slovenskem Narodu“ I. 1878 št. 258. 259. Spisal Fr. Levec; cf. Zvon 1890 str. 166—174. Knjiž. zgod. Slov. Štajerja. V Gradcu 1883 str. 128—131. Sp. Iv. Macun. Davorin Trstenjak, slovenski pisatelj. O petdesetletnici njegovega književnega delovanja. Spisal Andrej Fekonja. V Ljubljani. Izdal in založil Anton Trstenjak. Nat. Kleinmayr in Bamberg. 1887. 8. str. 31 itd. —

Andrej Pirnat r. 17. nov. 1817 v Loki pri Mengišu; po ljudskih šolah dovršil nižjo gimnazijo v Karlovcu, višjo v Ljubljani

l. 1842, c. kr. rudarsko akademijo v Ščavnici l. 1847. Potem je služboval v raznih rudokopih po Slovenskem, povsod v svojem krogu budeč narodno zavést, vstanovnik Celjske čitalnice, Slov. Maticе in drugih slovenskih društev. Umrli 23. dec. 1888 v Ormožu (Friedau) na Štajarskem. Podpiral je rad slovensko slovstvo, ter dopisoval slovenskim časnikom. Tako se nahaja na pr. v

Novicah l. 1844 št. 8 pesem „Njega dni“, v kateri (A. P.) starčik pod zeleno lipo gleda prosto ljudstvo, fantiče in fante, déklice in deklіne, korenjake, možake in njih sopruge, pa zdihuje, češ: „Spačen kot sadajni — vender ni bil svet nekdanji . . Njega dni so časi bili! — Pač ko bi se povernili!“ — „Kmetovavec“ je pesem, katero je A. Pirnat, slišatelj rudoslovja „iz Štavnice (Šemnic) na Ogerskim“ poslal Novicam l. 1845 št. 4. Po prigovoru: Človek naj živi za delo in dela za življenje — dela in terpi kmetič v svojem stanu vesel ter ne menja ne z bogatim kupcem, ne s premožnim rudarjem, kajti „Dovolnost vir je sreče prave, — ki nam življenje osladí.“ — V št. 24 pa je sloveča pesem „Kje dom je moj?“, katero je po-

slovenil A. Pirnat svobodno poleg českega v sedmih kiticah, katerih prva se ondi glasi tako-le:

Kje dom je moj?
Sava teče po ravninah,
Drava dere po pečinah;
Glej, povsód spomladni cvét,
Zemeljski raj na pogléd.
In to je slovenska zemlja,
Na Slovenskim dom je moj! itd.

Kadar je l. 1848 cesar Ferdinand s cesarico nanagloma pobegnil z Dunaja, poslali so mu Kranjski deželni stanovi in Ljubljansko mesto v imenu cele dežele pismo nepremakljive zvestobe. Prav to opeva A. Pirnat „Pre-svitlimu našimu Cesarju milimu očetu Ferdinandu Pervimu“ (Novic. 1848 št. 21) v 15 razstavkih . . „Kar Habsburški prededovi — Si pravično pridobili, — To mogočni njih sinovi — So z ljubeznijo ohranili“ . . V tej ljubezni obeta hvaležni Slovenec, da zvesto braniti hoče carja in domovino itd. — Tako se preslavlja o prvi svečanosti Celjske čitalnice — o njenem rojstnem dnevu — vrli odbornik A. Pirnat, ki nam je poslovenil krasno česko pesem „Kje dom je moj“ (Novic. 1862 str. 69).

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

VI. Gojitev cerkvene glasbe.

Po ustanovnem statutu za učiteljišča od dné 31. malega srpana 1886. l., št. 6031 je gojitev cerkvenega petja posebno predpisana. Gojencem, ki so v glasbi bolj izvežbani, je tudi dovoljeno, da po možnosti pri cerkveni glasbi praktično sodelujejo. To določilo gotovo meri na to, da se cerkvena glasba po dobro izvežbanih učiteljih izboljša. In kdo je v to svrho osobito na deželi v prvi vrsti sposoben? Učitelj. Že pri vstopu v učiteljišče se od kandidata zahtevajo muzikalne zmožnosti in znanosti. Po svoji splošni in glasbeni izobraženosti je po večini le on zmožen, po pravem umetnostnem ukusu gojiti in voditi cerkveno

glasbo. Voditelju cerkvene glasbe ne zado-
stuje, da ima več ali manj ročnosti v orgljanji,
on mora to, kar uči in igrá, tudi občutiti in
umeti in s tem v ljudstvu in pri pevcih pravi
ukus vzbujati in gojiti. Da pri nas in tudi drugod
v tej stroki ni vse tako, kakor bi moralo biti,
svedoči nam nastopni razpis vis. naučnega
ministerstva, katerega določila našemu učiteljstvu v svrho izboljšanja cerkvene glasbe
toplo priporočamo. Ta razpis se glasi:

Z. 466.

L. Sch. R.

Der Herr Minister für Cultus und Unter-
terricht hat mit dem hohen Erlasse vom

20. Februar 1890 Z. 3406 nachstehendes eröffnet:

Meine Aufmerksamkeit ist neuerlich wieder auf den wenig erfreulichen Zustand gelenkt worden, in welchem sich die Kirchenmusik sowohl in den Städten, als insbesondere auf dem Lande derzeit befindet. Wenn gleich die sich hiebei geltend machenden mannigfachen Übelstände und Missbräuche zum grossen Theile auf eine Verflachung des Geschmackes, auf die oft ungenügende Vorbereitung der Aufführungen, auf das Vordrängen des Dilettantismus bei den letzteren, ganz besonders aber auf das Missverhältnis zwischen den zur Aufführung gewählten orchestralen Werken und den Kräften der Ausführenden, also auf Umstände zurückzuführen sind, welche sich dem directen Einflusse der staatlichen Behörden entziehen, so ist der staatlichen Unterrichtsverwaltung doch Gelegenheit geboten, durch den Gesangsunterricht an den Schulen und insbesondere durch die Ausbildung der Lehramtskandidaten an den Lehrerbildungsanstalten, sowie durch die Einflussnahme auf die im praktischen Schuldienste befindlichen Personen, auf eine rationelle Pflege der Kirchenmusik hinzuwirken.

Mit Rücksicht auf den veredelnden Einfluss den eine sorgfältig gepflegte Kirchenmusik auf zahlreiche Kreise der Bevölkerung

ausübt, auf die Bestimmung der Volksschule und die aus einer eifrigen Pflege der Kirchenmusik von Seite der Volksschullehrer sich ergebende förderliche Rückwirkung auf Schule und Lehrer erscheint es als eine wesentliche Pflicht der schon im praktischen Schuldienste befindlichen Volksschullehrer, namentlich auf dem Lande, die Pflege guter Kirchenmusik sich ernstlich angelegen sein zu lassen.

Dem k. k. (Stadtschulrath) Bezirksschulrath wird daher auf Grund der eingangserwähnten Ministerial-Eröffnung unter Bezugnahme auf den hohen Ministerial-Erlass vom 12. Mai 1877 Z. 16.885 de 1876 (Sammlung der Gesetze und Verordnungen für das Volksschulwesen) nachdrücklichst empfohlen, der ernstlichen Pflege guter Kirchenmusik von Seite der Volksschullehrer seine Aufmerksamkeit zuzuwenden und durch die k. k. Bezirksschulinspectoren in ihrem Verkehre mit denselben in der angedeuteten Richtung wirken zu wollen.

K. k. Landesschulrath.

Laibach am 24. März 1890.

Für den k. k. Landespräsidenten:

A. Schemerl.

An alle k. k. Bezirksschulräthe in Krain und den k. k. Stadtschulrath in Laibach.

Književnost.

Balade in romance. Napisal A. Aškerc. Založila in tiskala Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg v Ljubljani. Cena broširani knjigi 1 gld. 30 kr., elegantno vezani 2 gld. — Nekaj let sem se že divimo uprav krasnim pesniškim proizvodom Gorázdovim (A. Aškercčevim) priobčenim v našem leposlovnem »Ljubljanskem Zvonu«. Prikupili so se nam zbog svojega krasnega zloga, umetniškega kipotvornega izrazovanja, lepega in izbranega jezika (samo z nekaterimi oblikami se ne moremo strinjati), divotnih in čudovitih dogodkov zajetih povse iz slovenskega narodnega življenja. Zaradi teh vrlin si je marsikdo želel imeti zbrane te divne poezije in evo vam: Balade in romance, koje je poslala prizadevna trdka slovenskemu svetu za piruho. Želimo, da bi ta krasna knjiga dičila vsako učiteljsko knjižnico. **I. K.**

Jurčičevih zbranih spisov IX. zvezek: Doktor Zober. — Mej dvema stoloma. Izvirna

romana. Založila in tiskala »Narodna tiskarna«. Cena nevezanemu zvezku 60 kr., krasno vezanemu 1 gld. — V teh po g. prof. Levcu pregledanih romanih nam predstavlja nepozabni Jurčič osebe izišle iz našega narodovega jedra. Tu ti črta moža, borečega se s svojo ne ravno milo osodo, ondí zopet mladeniča, polnega osrečujočih idejalov. V njih srečamo resnega, preudarjajočega moža »slovenske korenine« v družbi priprostih oratarjev, polnih ovirajočih predsodkov. Ali pa kontrastira prirodno najivno kmetsko dekletce boreče se z mestno gizdalinko. Vsi njegovi značaji so tako pristno pogojeni, kakor je to le on znal. Dejanja vrše se živo in tako mikavno, da se bralec niti utruditi ne more. Skratka, kdor si želi prave in ne drage duševne zabave, naj seže po Jurčičevih zbranih spisih. **I. K.**

Vprašanja in odgovori.

Dvanajsto vprašanje. Med uradne knjige šolskega vodstva spada tudi šolska kronika. V šolskih zakonih pa ni nikjer natančneje določeno, kaj vse spada v šolsko kroniko in tako mlademu učitelju nedostaje pravega navodila. Stavim torej vprašanje, kaj naj se vpisuje v šolsko kroniko? (Mlad učitelj).

Odgovor.*) Med uradnimi spisi šolskega voditelja je tudi šolski vestnik ali kronika.

Na nekaterih šolah je šolski vestnik pravcati deseti brat med uradnimi spisi. Zakaj? Zato, ker se mu ne pripozna važnost, ki jo zasluži povsem. Vsaj po moji misli mora šolski voditelj z isto skrbjo spisovati šolski vestnik, kakor spisuje druge uradne spise.

Kaj naj vpisujemo v šolski vestnik?

Začetkom šolskega leta naj se vpiše vse učiteljsko osebje (učitelj-voditelj, oziroma učitelj(ce), veroučitelj(i), oziroma učiteljica ženskih ročnih del). Na večrazrednicah naj se tudi pové, v katerih razredih so poučevale posamezne učiteljske osebe. Omeni naj se tudi vsakočasni krajni šolski svet (a le pri obnovitvi) in krajni šolski nadzornik. Ker kolikor toliko vpliva na šolo tudi župan, vpiše se tudi ta. Istotako je omeniti okrajnega kakor deželnega šolskega nadzornika in predsednika obeh oblastev.

Vse premembe učiteljskega osebja naj se zabeležujejo natančno.

Začetek in konec šolskemu letu se zabeleži in pové se, če se je začela in končala šola s sv. mašo ali drugo slovesnostjo.

Med letom se vpišejo vsi važnejši šolski dogodki: praznovanje godu Nj. Veličanstev, prva spoved, prvo sv. obhajilo, razdelitev šolskih naznanil, nadzorovanje

po okrajnem šolskem nadzorniku (oz. deželnem), pohod šole po predsedniku okrajnemu ali deželnemu šolskemu svetu, nadzorovanje veronauka, domače učiteljske konferencije itd.

Ker malo ne vsi važnejši dogodki (n. p. požar, kužne bolezni, povodnji . . .) v šolskem okolišju vplivajo na šolo, naj se zabeležujejo točno. Tako postane šolski vestnik ne le natančen poročevalec o šolskem življenju in napredku, nego tudi domača zgodovina šolskega okoliša. Zato je pa treba, da se spisuje natančno in vestno.

Koncem šolskega leta se sestavi natančen pregled vseh učencev ter napravi izkaz o rednosti šolskega obiskovanja in o napredovanju otrok. Na nekaterih šolah je takozvana »zlata knjiga«; kjer je ni, naj se marljivi učenci vpišejo v šolski vestnik.

Omenijo se tudi seje krajnega šolskega sveta, pri katerih se je ukrenilo kaj važnega za šolski napredek. Po svoji skušnji vem, da vpliva to ugodno na ude in predsednika krajnemu šolskemu svetu. A tudi malomarnost in zanikrnost, da, celo sovraštvo do šole se ne sme izpustiti. Iz šolskega zapisnika naj razvidi na novo prišedši učitelj takoj vse za šolo in njega važne razmere! Kar pa s šolo ni v nikaki dotiki, nikakor ne spada v vestnik. Vselej naj se omejuje tudi šolski dobrotniki.

To vse in še kaj drugega važnega bodi v šolskem vestniku. Spisuje naj se pregledno in zanimivo, ne suhoparno!

Tako bo šolski vestnik zrcalo šolskega življenja in važnejših dogodkov v šolskem okolišju!

Ivan Zupanec — Velike Poljane.

Naši dopisi.

S Trate. (Konec). Izmed všolanih so Žirovski vrh sv. Antona s 14, Žirovski vrh sv. Urbana s 23, Srednje Brdo s 6 in Hlavčje Njive z 8 za šolo godnimi otroci toliko oddaljene od šole, da večino njih ne veže in zaradi dalje (1—2 uri) ne more vezati zakon k rednemu šolskemu obiskovanju. No, z zadnjima bi se še shajalo, od tu otroci vsaj dvakrat do trikrat na teden v šolo pridejo; največjo nepriliko prizadeneta nam Žirovska Vrha. Letos imata 37 za šolo godnih otrok. Pač se prikaže tu in tam bližnjih kateri v šolo, a redki so. Polovico jih še ne poznamo ne. O hudi zimi ali slabem vremenu nanje niti misliti ni. Da uspehi njih ne morejo biti povoljni, je umljivo. — Odpomoči temu je težko. Postavno ne moremo siliti otroka v $1\frac{1}{2}$ —2 uri oddaljenega

k obiskovanju. Da bi se hribovci prostovoljno zavezali otroke svoje v jeseni, spomladi in po leti pošilja v šolo, to bi bila jedina pomoč. Žal, da naš gorjanec ti ni vnet za šolo.

Namenoma sem v opisu svojem narisal najprej neugodnosti našega šolstva, da z boljim koncem vsaj deloma izbrišem slab utisek, kojega bi utegnile iste častitemu bralcu narediti.

Rednemu šolskemu obiskovanju so podrejene te-le vasi: Sestranska Vas, Trata, Gorenja Vas, Dolenja Dobrava, Gorenja Dobrava, Todraž in Hotavljice s 164 za šolo godnimi otroci. Izmed teh šolo obiskuje 140. Šolo obiskujejo v obče povoljno.

Šolsko poslopje stoji v Sestranski Vasi. Razun neprilичno izpeljanih stopnic je prijetno in prostorno. Številu učencev zadostuje prostor popolnoma, da, še marsikak sedež je prazen. Zato radi vzprejemljemo otroke, ki se nam ponudijo iz sosedne osliške občine;

*) Ker nam je ravno o tej stvari došla razprava, s katero se ujemamo, naj je ta razprava odgovor na stavljeno vprašanje. — Ured.

ondi namreč občina, daši obširnejša kot naša, nima šole.

Šolska vrta imamo dva. Žal, da njiju nobeden ni brez pomanjkljivosti. Večji, g. nadučitelj, je peščen, družega manjšega pa vsako leto voda preplavi.

Izvrstni načelnik krajnega šolskega sveta in šolski nadzornik, č. g. župnik Francišek Petrovčič, rad ustreza željam učiteljstva in potrebam šole. Pač nas sme marsikak g. tovariš zavidati na toliko za šolo vnetem g. načelniku. Čast, komur čast!

Take so naše šolske razmere. Daši niso najugodnejše, vender smelo trdim, da so boljše kot so v poljanski občini. Žalostne so pa v sosedni osliški občini, broječi nad 3000 duš, a brez šole. Več o tem morebiti o priliki.

Francišek Rant — Trata.

Z Radovice. (Nova šolska zastava). Dne 9. malega travna po veliki noči je dobila naša šola »za piruhe« lepo belo zastavo, ki je stala 60 gld. Donesek 25 gld. za šolsko zastavo je prvi volil v svoji oporoki pokojni Martin Kramarič, posestnik na Radovici hiš. št. 45. Ta mož je bil nekdaž deželni poslanec, šolski svetovalec in obče spoštovan sosed. Drug denar je došel iz dobrodelnih rok za šolo vnetega duhovnika, ki je sam zastavo na Dunaji naročil. Na Radovici je bilo ta dan vse praznično. Cerkev je bila polna pobožnega ljudstva. Pred velikim oltarjem pa so bili okrog nove zastave postavljeni šolski otroci. To je bil mičen prizor. Milo zvonjenje, grom topičev in okrašena cerkev so navzočim blažili srca. Ko stopi prečastiti gospod Anton Aleš, dekan iz Semiča, v spremstvu drugih velečastitih duhovnikov k zastavi, nastala je v cerkvi sveta tihota. Po blagoslovu pa se obrne domači župnik č. g. Francišek Schweiger proti zbranemu ljudstvu ter opiše v mičnem in ganljivem govoru pomen in slavnost tega dneva. Najlepši vzor za življenje bodi šolski mladini sveta družina, katere podobe nosi nova šolska zastava. Napósled pa je izročil novo zastavo v roke in varstvo g. učitelju. Omenjal je, kako naj učitelj pod novo zastavo svoje učence v pravem duhu in v strahu božjem vzgaja, da bodo dobri kristijani in zvesti državljani. Pri tem govoru se je marsikatero oko solzilo. Po blagoslovu nove šolske zastave je šel sprevod iz cerkve na pokopališče, kjer se je ta dan tudi nov križ blagoslovil.

Končno je bilo še navadno letno izpraševanje šolarjev iz kateizma, katero se je prav dobro obneslo. Svečanost bi bila še veličastnejša, pa je bilo deževno vreme. Mnogo več ljudstva in č. g. duhovnikov bi bilo rado ta dan na Radovico prišlo, ker Radovica je jako prijeten kraj. Leži na prijaznem holmci, ki je proti vzhodu, zahodu, proti jugu in severju z vinsko trto zasajen, ki daje izvrstno kapljico. Vkljub deževnemu vremenu nas je počastilo s svojo navzočnostjo mnogo častitih duhovnikov iz vse okoličice, celo iz Amerike. Hvala jim! Učenci so nove

šolske zastave zelo veseli in že komaj čakajo dneva, da bi se prvič zbrali pod njo.

Florijan Kalinger — Radovica.

Iz Kranjskega šolskega okraja. Kakor sem Vam v 6. št. »Uč. Tov.« poročal, ustanovili smo 17. svečana »okrajno učiteljsko društvo« s sedežem v Kranji. Dne 1. t. m. imeli sino pa prvi ustanovni občni zbor v mestni hiši v Kranji. Zborovanja se je udeležilo 17 gg. učiteljev, 1 gspdč. učiteljica in gospoda Janko Urbančič, graščak in ud c. kr. okrajnega šolskega sveta in J. Kršič, predsednik krajnega šolskega sveta v Trbojah. Oba omenjena gospoda sta pristopila tudi kot podporna uda k društvu. Slava jima! Predsednikom zborovanja je bil izvoljen g. L. Jelenec, koji je v jedernatem govoru razložil namen in potrebo tega društva. Posebno je pa poudarjal, da naj k društvu pristopijo vse učne moči tega okraja in naj bi vender jedenkrat opustili vse strankarstvo. V društvu naj bi bili vsi jednaki, starejši ali mlajši, nadučitelji ali učitelji, kajti vsi imamo jedno in isto nalogo izobraževati mili nam narod in skrbeti za ugled učiteljskega stanu.

V odbor so bili voljeni gg. L. Jelenec (predsednik), Fr. Luznar, J. Režek, J. Traven, M. Kos, M. Debeljak in A. Likožar. Prihodnji občni zbor bode meseca velikega srpana t. l.

A. L.

Iz Kamnika. Stalni odbor učiteljske konferencije se je v svoji seji odločil, sl. c. kr. okrajnemu šolskemu svetu predlagati, da bi letošnjo okrajno konferencijo sklical na dan 29. malega srpana v Mengiš. Poleg običajnih točkov bode na dnevnem redu: »Kako naj učitelj vzbuja v učencih veselje do učenja«, poročata gg. L. Blejec in T. Petrovec; »Zemljepisni pouk na višji stopinji ljudske šole«, poroča g. L. Stiasny.

Iz Gorjan. Č. g. Jožef Zalokar je naš rojak in službuje sedaj v Ameriki; mož je vnet za vse dobro ne samo s cenó besedo, nego tudi v dejanji. Ko smo zidali »Gorjanski Dom«, priskočil nam je z izdatno podporo na pomoč. Podpiral nas je pa tudi še potem, ko je bila hiša dozidana. Vsega skupaj je do danes v ta namen daroval okroglih 100 gld. To gotovo jako časti vrlega moža. A podpiral nas ni le pri »Gorjanskem Domu«, nego tudi pri šoli. Pri neki priliki sem mu potožil o slabem stanu naše šolarske knjižnice. V par dneh mi je poslal desetak, da nakupim mladini primernih knjig.

Lansko jesen je odšel v Ameriko. A pozabil pa niti v Ameriki ni na nas. Poslal mi je od tam že 30 gld. za »Gorjanski Dom«, 15 gld., da nakupim pridnim in potrebnim učencem »Miklavža« in 15 gld. za šolarsko knjižnico. In sedaj ima ta vse letnike »Vrta« in skorej vse za mladino priporočene knjige vezane. Bog daj, da bi rodila obilen sad! Bog pa tudi stotero povrni blagemu gospodu in ga ohrani še mnoga leta zdravega, čilega in nam naklonjenega!

Da bi se tacih rodilo še mnogo!

J. Žirovnik — Gorje.

Vestnik.

Osobne vesti. G. Wresitz Ivan, učitelj na Raki, dobil je stalno službo na jednorazrednici v Ribnem (radovljiški okraj); g. Punčuh Leopold je postal stalen nadučitelj v Spodnji Idriji (logaški okraj); g. Gross Francišek se je v Suhorji (postojnski okraj) umestil stalnim učiteljem, istotako g. Šuligoj Ivan na Ostrožnem Brdu (postojnski okraj); gospodičina Matanovič Avgusta, učiteljica v Crnomlju, dobila je stalno drugo službo na dekliški šoli v Postojni, gospodičina pl. Lehmann, začasna učiteljica v Trnovem, pa začasno četrto službo na štirirazrednici v Vipavi. — V pokoj sta stopila g. Schönbrunn Francišek, učitelj v Metliki in gospodičina Milek Karolina, učiteljica v Podzemlju.

Iz našega društva. Odbor »Slov. učiteljskega društva« je imel dne 26. pret. meseca svojo 5. sejo, pri kateri so bili navzoči razen jednega vsi gg. odborniki. Gospod predsednik naznani stvari, katere so bile rešene potem predsedništva in tajništva. Med drugim omenja čestitanja preblag. g. dež. predsedniku baronu Winklerju povodom njegove desetletnice, izročitev diplome častnemu društvenemu članu g. Antonu Nedvedu in odpoved društvenega stanovanja radi nepravilnega postopanja hišnikovega. Po prebranju zapisnika zadnje odborove seje čita g. predsednik pogodbo doposlano po tiskarni Miličevi radi izdavanja društvenega glasila »Učiteljskega Tovariša«. Ta se po točkah jednoglasno odobri. Gledé lista smo izvedeli, da ima sedaj še dokaj ugodno stanje — dasi pogrešamo še mnogo p. n. tovarišev, zlasti učiteljic med naročniki. Dasi pa se list primeroma cenó tiska in se uredništvo zastoj preskrbuje, so vendar stroški taki, da ga poleg zunanjih naročnikov in poleg drugih stanovnikov mora vsaj vse kranjsko učiteljstvo podpirati, ako si hočemo svoje deželni strokovni list ohraniti. Na vprašanje g. predsednika, ima li kdo izmed gg. odbornikov kake želje gledé na vsebino in uređovanje društvenega glasila, odobrilo se je — dosedanje uređovanje z dostavkom, priobčevati po možnosti metodične razprave za vse ljudsko-šolske predmete.

G. predsednik omenja, da mu sicer od p. n. sotrudnikov dohaja tudi takega gradiva, vendar se premalo in da bode skušal ustreči tej želji. Nadalje se sklene naprositi odličnega slovenskega pisatelja, da priobči v našem glasilu podatkov za Kranjsko zasluženih mož, kar bi se uporabljalo pri zgodovinskem pouku.

Druga točka dnevnega reda je bila volitev delegatov k občnemu zboru »Zveze slov. učiteljskih društev« v Celji, o katerem uspehu je že poročal zadnji »Učiteljski Tovariš«.

Ko naznani g. blagajnik denarno stanje društva, sklene se tem potem opozoriti one gg. tovariše, kateri še niso poravnali svoje zaostale letnine, da to kar najbrže storiti blagoizvolijo.

Preizkušnja učne usposobljenosti v Ljubljani se je vršila od dne 5. do 11. t. m. To preizkušnjo so delali in sicer: 1. za ljudske šole: gg. Cvirn Janez, učitelj v Trziči; Jane Bernard, nadomestni učitelj v Pirničah (samo za slovenske šole); Janežič Matija, učitelj na Vačah; Korošec Jozef, učitelj v Škocijanu; Kramar Friderik, učitelj v Škofji Loki; Leskovic Bogomir, učitelj v Radentheimu (samo za nemške šole); Pehani Friderik, učitelj v Trebnjem; Pišl Ivan, podučitelj v Sevnici; Podwiczinsky I., učitelj v Wiszeticih v Bukovini (samo za nemške šole); Černy Ana,

podučiteljica v Brežicah; Dolinar Ivana, učiteljica v Višnji Gori; Ekel Gisela, učiteljica v Toplicah; Leskovic Viljeldmina, učiteljica na Unci; Mešiček Marija, podučiteljica na Globokem; Moos Alojzija, učiteljica v Nevljah; Pajsar Marija, učiteljica v Ribnici; s. Lavrencija Pirnat in s. Lidvina Purgaj, učiteljici na dekliški šoli šolskih sester v Celji; Rischner Viljeldmina, podučiteljica pri Sv. Marjeti pri Rimskih Toplicah; Roos Marija, učiteljica v Sent-Juriji pri Kranji; Roth Ana, učiteljica v Komendi; Schmitt Josipina, učiteljica v Poljanah; Schubert Angela, podučiteljica na Planini; Souvan Marija, učiteljica v Trnovem; Vaš Leopoldina, podučiteljica v Sent-Vidu pri Planini; Wessner Ana, podučiteljica v Trbovljah; Zupančič Vita, učiteljica v Loškem Potoku. 2. za meščanske šole: Zagorc Franciška, učiteljica na zasobni šoli v Ljubljani (samo za nemške šole).

Izmed teh so razun dveh učiteljev vsi preizkušnjo uspešno dostali.

Pismene naloge pri tej preizkušnji so bile te-le:

I. Za ljudske šole:

a) Iz pedagogike: Welche Bedeutung für Unterricht und Erziehung hat eine gewissenhafte Vorbereitung des Lehrers auf jede Unterrichtsstunde; wie und wodurch soll sie geschehen?

Kako naj učitelj uporablja vse učne predmete, da blaži otrokom srce?

b) Iz matematike: 1. An einem beliebigen Beispiele ist methodisch zu entwickeln, wie eine ganze Zahl durch einen Bruch dividiert wird.

2. 4700 fl. sollen unter 3 Personen A, B und C so vertheilt werden, dass B um $\frac{1}{4}$ mehr als A und C um $\frac{1}{3}$ mehr als B erhält; wie viel erhält jede der drei Personen?

3. Einem geraden gleichseitigen Cylinder von 4 dm 8 cm Durchmesser ist eine Kugel und ein senkrechter Kegel eingeschrieben; a) wie gross ist der Cubikinhalte jedes der drei Körper, b) wie verhalten sich die Inhalte des Kegels, der Kugel und des Cylinders zu einander? (Jedna teh nalog naj se izdela slovenski).

c) Iz zemljepisja: Tek Donave v Avstrijsko-ogrski monarhiji (za nemške kandidate ista naloga nemški).

d) Iz prirodoslovja: Die Elektrisiermaschine, ihre Einrichtung und Gebrauch (za slovenske kandidate ista naloga slovenski).

e) Iz prirodoznanosti: Netopir, metodična obravnava (za nemške kandidate ista naloga nemški).

II. Za meščanske šole:

a) Iz pedagogike: 1. Geduld, die wichtigste pädagogische Tugend; 2. Wesen, Arten und Eigenschaften der Definition; 3. Die Gründung der österreichischen Volksschule durch Maria Theresia in ihren Hauptmomenten.

b) Iz zemljepisja: 1. Entstehung der Jahreszeiten; 2. die österreichischen Alpen; 3. das Stromgebiet der Donau mit einer Skizze.

Šolski odsek mestnega zastopa Ljubljanskega. Po dovršeni dopolnilni volitvi za mestni zastop glavnega mesta ljubljanskega so se v prvi seji vnovic volili razni odseki. V šolski odsek so se izvolili gg.: c. kr. prof. Zupan Tomo (načelnik), mestni župnik. Rozman Janez (namestnik), primarij dr. vitez Blei-

weis-Trsteniški Karol, dr. Majaron Danilo, vodja Povše Francišek, c. kr. okrajni šolski nadzornik Tomšič Ivan, posestnik Valentinčič Ignacij.

Orožne vaje učiteljev-vojakov. Z Dunaja poizvedamo sledeče: Glede orožnih vaj učiteljev pri deželni branbi je vojaško oblastvo v soglasji z deželno vlado ukrenilo, da se učitelji-brambovci v času miru vselej štiri tedne pred začetkom vojaške vaje ali vojaškega službovanja pozovejo. Pozovni listi se bodo učiteljem dopošljali potem okrajnih šolskih svetov. Okrajni šolski sveti naznanijo brambovskemu razglednemu uradu čas in dobo šolskih počitnic, da bode uradu mogoče učitelje tako v vojaško službovanje sklicevati, da se bode šolski pouk najmenj kratil. Isto velja tudi glede učiteljskih pripravnikov. Ali velja ta ukaz za vse dežele? Vsaj želeti bi bilo!

Nova šolska klop. Mestni zastop v Pragi je sklenil, da se za novo šolo pri sv. Henriku napravijo nove klopi po sistemu Obenbergerja. Te klopi imajo zgornjo desko sestavljeno iz dveh delov. Zgornji širši del je stalen, spodnji pa pregiben. Kadar učenec ne piše, da se ta deska pod zgornjo potisniti. Pri pisanju pa se spodnja deska dá potegniti izpod zgornje, tako da je vsa deska nepregibna. Ako je mehanizem priprost, bode se ta klop gotovo dobro obnesla, ker zadostuje vsem zdravstvenim zahtevam. * „Uč. Nov.“

„Kako naj se dr. Močnikove računice priredé, da bodo v soglasji z učnimi načrti raznih kategorij ljudske šole na Moravskem?“ O tem vprašanju se je predlagalo tako-le: Prva računica naj obseza

samo številni krog od 1—10. V drugo računico naj se vzprejme številni krog od 10—20 iz prve računice, izpusti pa naj se oddelek o drobcih. V tretjo računico naj se vzprejme oddelek o drobcih iz druge računice, kateri naj se pomnoži z osminami, dvajsetinami, petindvajsetinami in petdesetinami. Četrta računica naj se priredi v dveh izdajah: a) za jedno-trirazrednice naj se razširi z gospodarskimi in obrtnimi računi, b) za štiri- in večrazrednice pa naj se pomnoži iz pete računice. — Taka uredba zlasti prve in druge računice bi ugajala tudi našim šolam.

Zrelostne preizkušnje na srednjih šolah. Naučni minister dr. baron Gautsch je glede začetka pismene preizkušnje in glede olajšav učencem odredil: 1. Pismene zrelostne preizkušnje se morajo na vseh srednjih šolah v vsaki deželi ob istem času prijeti. 2. Učenci, ki delajo izpit, nimajo zadnjih šest dni pred ustno preizkušnjo — ali če je ta šele v počitnicah, zadnjih šest dni šolskega leta nikakega pouka. Ta razpis velja že za tekoče šolsko leto.

Zahvala. Za malo vsoto, ki jo krajni šolski svet po proračunu vsako leto pošlje slavni »Narodni šoli«, dobimo od tega društva šolskega blaga trikrat tolike vrednosti. V imeni otrok se toplo zahvaljuje podpisano vodstvo za veliko podporo.

Na Radovici, dne 29. malega travna 1890.

Florijan Kalinger
učitelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 634

o. š. sv. V tukajšnjem okraju je popolniti sledeči učiteljski službi.

1. Na jednorazrednici na Razdrtem učiteljsko službo s 400 gld. plače, 30 gld. opravilnine in stanovanjem v stalno umeščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložijo do dne 18. t. m.

2. Na jednorazrednici v Dolenjem Zemonu učiteljsko službo s 450 gld. plače, 30 gld. opravilnine in stanovanjem v stalno umeščenje. Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložijo do konca tega meseca.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini dne 2. velikega travna 1890. **Gozani s. r.**

Listnica uredništva.

G. L. C. v P.: Pride prihodnjič, ker je za to številko prepozno došlo. Le še kaj pišite! — G. Št. P. v P.: Hvala za poslano, a za to številko je bilo prepozno. — Gdč. A. P. na V.: Pozdravljamo Vas kot četrto sodelovalko! Razpravo priobčimo v prihodnji številki. — G. —u— v K.: Lepa hvala za poslano poročilo, a za to številko je došlo prepozno, ker je bil stavek že dovršen. Za taka poročila je in mora biti naš list vedno na razpolaganje, ker obseza strogo stanovsko reč, dasi se — kar seveda nikakor ni Vaša krivda — takoj po zborovanju obširno obeša na veliki zvon v nestrokovnem listu. Znamenit vojskovodja je za vojsko zahteval samo treh rečij: prvič de-

narja, drugič denarja in tretjič denarja. Nam pa v sedanjih časih tri reči ne zadostujejo, kajti treba nam je prvič temeljite razsodnosti o našem položaju in potem še trikrat — takta! — G. L. St. v K.: Prav umestna razprava. Lepa hvala, pride na vrsto. — G. J. L. v Št. J. Hvala! nismo še mogli priobčiti. — G. I. O. v P.: Isto tako. — G. —r—: O tej stvari nismo dobili nikakega dopisa, a kolikor je nam znano, odpovedal se je g. R. podpredsedništvu „Zaveze“ samo zaradi indolence vnanjih udov upravnega odbora; samo goriški so baje svojo nalogo izvrševali. Torej iz tega ne sledi, da hočejo ljubljanski učitelji „Zavezo“ podkopati, kakor je po „N. S.“ trdil g. G. pri zborovanju „Goriškega učiteljskega društva“ dne 1. vel. travna. Vsak naj stori svojo dolžnost, pa bo šlo!

„Učiteljski Tovariš“ izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 15. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ prejemajo list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Florijanske ulice št. 1; naročnino pa prejema g. Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.